

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Αριθμός 103718/01

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ
ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
Συνεδρίαση της 5-12-2001

Σύνθεση του δικαστηρίου:

Πρόεδρος Πρωτοδικών : Σωτήριος Τσιμπέρης
Πλημμελειοδίκης : Διονυσία Νίκα
Έμμισθη Δικαστική Πάρεδρος (επειδή οι λοιποί Τακτικοί Δικαστές κωλύονται):
Αγγελική Χατζηδάκη
Αντεισαγγελέας (διότι ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών κωλύεται): Παγώνα Ζάκκα
Γραμματέας : Ευτυχία Πήττα

Κατηγορούμενος : Δημήτριος Πανούσης του Θεοδώρου

Πράξη : προσβολή συμβόλου του ελληνικού κράτους
Κατ' έφεση της υπ' αριθμό 97362/00 αποφάσεως του Μονομελούς
Πλημμελειοδικείου Αθηνών

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Κατά τη σημερινή δημόσια στο ακροατήριο συνεδρίαση του Δικαστηρίου ο Πρόεδρος, εκφώνησε το όνομα του κατηγορουμένου ο οποίος εμφανίστηκε και ρωτήθηκε από τον Πρόεδρο σχετικά με την ταυτότητά του κ.λ.π., είπε ότι ονομάζεται όπως αναγράφεται παραπάνω και διορίζει συνήγορο για να τον υπερασπιστεί τον παρόντα Δικηγόρο Σπυρίδωνα Φυτράκη. Ο Πρόεδρος συνέστησε στον κατηγορούμενο να προσέξει την εναντίον του κατηγορία καθώς και τη συζήτηση που πρόκειται να διεξαχθεί. Συγχρόνως τον πληροφόρησε ότι έχει το δικαίωμα να αντιτάξει πλήρη έκθεση των ισχυρισμών του και να υποβάλει τις παρατηρήσεις του μετά το τέλος της εξετάσεως του κάθε μάρτυρα καθώς και κατά την έρευνα του οποιουδήποτε αποδεικτικού μέσου.

Η Εισαγγελέας, αφού έλαβε το λόγο, είπε ότι η υπόθεση εισάγεται μετά από έφεση που ο κατηγορούμενος έχει ασκήσει κατά της 97362/23-10-2000 αποφάσεως του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, ανέπτυξε την έκθεση εφέσεως, απήγγειλε με συνοπτική ακρίβεια την κατηγορία και πρόσθεσε ότι, για την υποστήριξη της κατηγορίας, έχει κλητεύσει τους αναγραφόμενους κάτω από το κατηγορητήριο μάρτυρες κατηγορίας, τα ονόματα των οποίων εκφώνησε ο Πρόεδρος και από τους οποίους μάρτυρες βρέθηκαν όλοι παρόντες. Ο Πρόεδρος ζήτησε κατόπιν από τον κατηγορούμενο γενικές πληροφορίες για την πράξη για την οποία κατηγορείται και ταυτόχρονα του κατέστησε γνωστό ότι η απολογία του θα γίνει μετά το τέλος της αποδεικτικής διαδικασίας.

Ο κατηγορούμενος έδωσε τις πληροφορίες που του ζητήθηκαν και δήλωσε ότι κλήτευσε μάρτυρες υπερασπίσεως.

Στη συνέχεια, αφού αποχώρισαν από το ακροατήριο, σύμφωνα με τη διάταξη του

άρθρου 350 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι λοιποί μάρτυρες, παρέμεινε ο πρώτος μάρτυρας, ο οποίος σε σχετικές ερωτήσεις του Προέδρου αποκρίθηκε ότι ονομάζεται Γρηγόριος Μήτσιος, επαγγέλματος αστυφύλακας, Έλληνας και Χριστιανός Ορθόδοξος, γνωρίζει απλώς τον κατηγορούμενο και δεν συγγενεύει με αυτόν. Επομένως ορκίστηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επί του Ιερού Ευαγγελίου και εξεταζόμενος κατέθεσε: Ήμασταν περιπολία στο τμήμα Αμαρουσίου. Μας είπαν ότι υπήρχαν αφίσες κατά μήκος της Κηφισίας οι οποίες εμφάνιζαν την ελληνική σημαία και στο ύψος του σταυρού το σφυροδρέπανο. Ο κος Πανούσης είναι ηθοποιός. Αυτό θεώρησα ότι προσβάλλει την ελληνική μας σημαία. Ο σταυρός προσδιορίζει τη θρησκεία του έθνους μας. Η πράξη αυτή απέβλεπε στο σατιρισμό. Είχε σχέση με την επαγγελματική του δραστηριότητα η αφίσα. Μπορεί να εννοεί μια σημαία δικής του κατασκευής. Αυτό προσβάλλει την ελληνική σημαία. Σκοπός του δεν ήταν να περιφρονήσει την ελληνική σημαία. Δεν είχε πρόθεση να προσβάλλει το ελληνικό σύμβολο. Η παράσταση αυτή κράτησε πέρυσι όλο το χειμώνα και άλλαξε η αφίσα. Δεν υπήρχε πρόθεση να προσβάλλει την ελληνική σημαία. Ήθελε να διαφημίσει το μαγαζί του. Την κατασχέσαμε λόγω της δικής μας κρίσεως, λόγω παραπόνων πολιτών.

Μετά προσήλθε ο επόμενος μάρτυρας, ο οποίος αφού ρωτήθηκε σχετικά αποκρίθηκε ότι ονομάζεται Ηλίας Προσνίκλης και κατοικεί στο Ελληνικό, επαγγέλματος αστυφύλακας Έλληνας και Χριστιανός Ορθόδοξος γνωρίζει απλώς τον κατηγορούμενο και δεν συγγενεύει με αυτόν ή τον αδικηθέντα, επομένως ορκίστηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επί του Ιερού Ευαγγελίου και εξεταζόμενος κατέθεσε:

Είμαι αστυφύλακας. Εγώ ήμουν στην υπηρεσία μου στο γραφείο και δεχτήκαμε ένα τηλεφώνημα από πολίτη ότι υπήρχαν αναρτημένες αφίσες. Αυτή έχει τα χρώματα της ελληνικής σημαίας και στη θέση του σταυρού έχει το σφυροδρέπανο. Από μακριά νόμιζα ότι ήταν η ελληνική σημαία, αλλά από κοντά όταν πήγα είχε το σφυροδρέπανο. Δεν πιστεύω ότι προσβάλλει. Είχα ακούσει ότι υπήρχε κάποιο έργο : « Της πατρίδας μου η σημαία». Πιστεύω ότι δεν ήθελε να προσβάλλει την ελληνική σημαία. Απλά ήθελε να κάνει σάτιρα.

Στη συνέχεια προσήλθε ο επόμενος μάρτυρας, ο οποίος αφού ρωτήθηκε σχετικά, αποκρίθηκε ότι ονομάζεται Χαράλαμπος Παπακωνσταντίνου και κατοικεί στη Νέα Ιωνία, επαγγέλματος αστυφύλακας. Έλληνας και Χριστιανός Ορθόδοξος, γνωρίζει απλώς τον κατηγορούμενο και δεν συγγενεύει με αυτόν ή τον αδικηθέντα επομένως ορκίστηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επί του Ιερού Ευαγγελίου και εξεταζόμενος κατέθεσε :

Είμαι αστυνομικός. Στη λεωφόρο Γαλασίου είδα μια αφίσα που έγραφε : «της πατρίδας μου η σημαία». Στην πρώτη κολώνα δε το κατάλαβα. Μετά ένιωσα άσχημα. Πιστεύω ότι προσβάλλει το σύμβολο. Είχε μπλε – άσπρο χρώμα και στη θέση του σταυρού είχε το σφυροδρέπανο. Πιστεύω πως θα μπορούσε να βρει κάποιο άλλο τρόπο να διαφημίσει την παράσταση. Ήθελε να διαφημίσει το έργο του. Είναι το πιο λογικό. Πιστεύω ότι στους διερχόμενους πολίτες μπορούσε να προσβάλλει το σύμβολο.

Στο σημείο αυτό αναγνώστηκε η πρωτοβάθμια απόφαση με τα πρακτικά. Επίσης, αναγνώστηκαν τα ακόλουθα έγγραφα :

- 1) Η από 19/10/2000 έκθεση παραδόσεως και κατασχέσεως του ανθυπαστυνόμου Γεωργίου Ξηρού.
- 2) Η από 19/10/2000 έκθεση παραδόσεως και κατασχέσεως του υπαστυνόμου

Χαράλαμπος Καλτσής.

3) Η από 20/10/2000 έκθεση κατασχέσεως του υπαστυνόμου Α Λάζαρου Παπακωστάκη.

4) Οι από 20/10/2000 εκθέσεις κατ' οίκον έρευνας των υπαστυνόμων Α Κωνσταντίνου Αλειφέρη και Σωτήρη Νικολακόπουλου.

5) Η 6001/1992 απόφαση του τριμελούς Εφετείου Αθηνών.

6) Οι 6804 και 60805/1997 αποφάσεις και πρακτικά του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών και

7) Η 36365/2000 απόφαση και πρακτικά του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών.

Ακολούθως προσήλθε ο πρώτος μάρτυρας υπερασπίσεως, ο οποίος αφού ρωτήθηκε σχετικά, αποκρίθηκε ότι ονομάζεται Δασκαλοθανάσης Νικόλαος του Κων/νου και κατοικεί στην Αγία Παρασκευή, επαγγέλματος καθηγητής Πανεπιστημίου. Έλληνας και Χριστιανός Ορθόδοξος, γνωρίζει απλώς τον κατηγορούμενο και δεν συγγενεύει με αυτόν ή τον αδικηθέντα επομένως ορκίστηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επί του Ιερού Ευαγγελίου και εξεταζόμενος κατέθεσε :

Είμαι καθηγητής Πανεπιστημίου. Διδάσκω ιστορία τέχνης. Γνωρίζω την αφίσα. Σε καμία περίπτωση δεν εμπίπτει σε καμία κολάσιμη διαδικασία. Είναι διαφημιστική αφίσα μιας παράστασης που θα παρουσίαζε σάτιρα. Η τέχνη είναι ελεύθερη. Δεν έχει νόημα να θεωρηθεί προσβολή στα πλαίσια ενός καλλιτεχνικού έργου. Η χρήση του συμβόλου μπορεί να είναι εντελώς υπέρ του συμβόλου. Δεν μπορούμε απομονώνοντας την εικόνα της να βάλουμε μια κατηγορία. Αυτή η αφίσα παραπέμπει στην ελληνική σημαία. Ένας μέσος πολίτης μπορεί να θεωρήσει πολλά πράγματα. Δεν ήθελε σε καμία περίπτωση να προσβάλει ένα ελληνικό σύμβολο.

Μετά προσήλθε ο δεύτερος μάρτυρας υπερασπίσεως, ο οποίος αφού ρωτήθηκε σχετικά, αποκρίθηκε ότι ονομάζεται Αντώνης Καφετζόπουλος και κατοικεί στην Αθήνα, επαγγέλματος ηθοποιός. Έλληνας και Χριστιανός Ορθόδοξος, γνωρίζει απλώς τον κατηγορούμενο και δεν συγγενεύει με αυτόν ή τον αδικηθέντα επομένως ορκίστηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επί του Ιερού Ευαγγελίου και εξεταζόμενος κατέθεσε :

Είμαστε φίλοι με τον κ. Πανούση αλλά ανεξαρτήτως αυτού δεν μπορεί κανείς να αφαιρέσει το δικαίωμα του να εκφράζεται ελεύθερα. Απέβλεπε στο να δώσει εικόνα σ' αυτό που είχε ως τίτλο της περσινής του παράστασης. Στη θέση του σταυρού που έβαλε το σφυροδρέπανο εμένα μου προκάλεσε χαμόγελο. Αντιλαμβάνομαι ότι πρόκειται για μια σατιρική παράσταση του σατιρικού καλλιτέχνη. Ο σκοπός του σε καμία περίπτωση δεν ήταν περιφρονητικός. Ο Πανούσης είναι ένας εύκολος στόχος ανθρώπων που θα τους χαρακτήριζα ακραίους.

Στη συνέχεια προσήλθε ο τρίτος μάρτυρας υπερασπίσεως, ο οποίος αφού ρωτήθηκε σχετικά, αποκρίθηκε ότι ονομάζεται Λαζόπουλος Λάκης του Δημητρίου και κατοικεί στην Αθήνα, επαγγέλματος ηθοποιός. Έλληνας και Χριστιανός Ορθόδοξος, γνωρίζει απλώς τον κατηγορούμενο και δεν συγγενεύει με αυτόν ή τον αδικηθέντα επομένως ορκίστηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 218 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, επί του Ιερού Ευαγγελίου και εξεταζόμενος κατέθεσε :

Έχω δει την αφίσα στους δρόμους. Αισθήματα χαράς με κυριάρχησαν. Στην τέχνη η φαντασία παίζει τον πρώτο ρόλο. Γέλασα. Ξέρω ότι ο κ. Πανούσης θα κάνει μια πολύ ωραία παράσταση. Η δουλειά του κ. Πανούση δεν είναι να προσβάλει, είναι να κάνει τον κόσμο χαρούμενο. Υπάρχουν πολλοί περιέργοι τρόποι αντίδρασης αλλά

μεμονωμένοι. Δεν ξέρω αν έκανε την αφίσα μόνος του, αλλά είναι ένας καλλιτέχνης που τα φτιάχνει όλα μόνος του. Είναι μια σημαία της φαντασίας του. Το σύμβολο είναι το σύμβολο του καθενός. Αυτό το πράγμα το ζούμε καθημερινά στη ζωή μας. Ο κ. Πανούσης ήθελε να αποδώσει το κλίμα της παράστασής του. Όταν δημιουργώ σαν καλλιτέχνης, είμαι ελεύθερος να δημιουργήσω. Σίγουρα σαν καλλιτέχνης θα σατιρίσεις πράγματα που αφορούν τη χώρα σου, δεν έχεις σκοπό να την εκθέσεις. Αυτή η αφίσα είναι τμήμα συνολικού καλλιτεχνικού δημιουργήματος. Ο τίτλος του έργου ήταν : «Της πατρίδας μου η σημαία». Αποκλείεται να είχε αυτοτελή δόλια προαίρεση.

Ο κατηγορούμενος προσκλήθηκε από τον Πρόεδρο να απολογηθεί για την πράξη που του αποδίδεται και είπε :

Εγώ αισθάνομαι πολύ άσχημα. Το Δικαστήριο μου έχει πει ότι μπορώ να χρησιμοποιώ τα σύμβολα. Το Εφετείο μου έχει πει ότι μπορείτε να χρησιμοποιείται τα σύμβολα. Αυτή η σημαία δεν είναι καν ελληνική σημαία. Τα ίδια χρώματα έχει και η σημαία της Παραγουάης. Εγώ υποδύομαι τον ήρωα της παράστασής μου. Εγώ υποδύομαι ρόλους. Ελληνική σημαία χωρίς το σταυρό δε νοείται. Ουδείς προσεβλήθη. Δε με έχει μηνύσει ποτέ πολίτης. Η σάτιρα μου δεν είχε καμία σχέση με τη σημαία. Δεν είχα σκοπό να περιφρονήσω το σύμβολο. Έφτιαξα μια δική μου σημαία για τις ανάγκες του έργου μου.

Στο σημείο αυτό ο συνήγορος του κατηγορουμένου αφού έλαβε το λόγο προέβαλε τους παρακάτω ισχυρισμούς :

1) Η αποδιδόμενη σε μένα πράξη δεν έχει άδικο χαρακτήρα, αφού συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 20 Π.Κ, δεδομένου ότι αυτή αποτελεί ενάσκηση δικαιώματος που στηρίζεται στο άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος. Η αναφερόμενη στην κατηγορία με τα στοιχεία που την περιγράφουν ως αφίσα από χαρτόνι στην οποία απεικονίζεται η ελληνική σημαία με σφυροδρέπανο στη θέση του σταυρού και αναγράφεται απ' αυτής με θαλασσί γράμματα η φράση «της πατρίδας μου η σημαία» αποτελεί αυτοτελές τμήμα δικού μου έργου τέχνης η ανάπτυξη του οποίου ως τέτοιου, η παραγωγή κι η κυκλοφορία του, είναι απολύτως ελεύθερες και αποτελούν ενάσκηση συνταγματικού δικαιώματος και ως εκ τούτου αίρεται ο τυχών άδικος χαρακτήρας της πράξης της παράβασης του άρθρου 181 Π.Κ, δηλαδή προσβολή συμβόλων του ελληνικού Κράτους.

2) Στο περιγραφόμενο αδίκημα ελλείπει η τυποποίηση, αφού όπως ισχύει σήμερα το άρθρο 181 Π.Κ προκύπτει ότι για την τέλεση του αδικήματος της προσβολής συμβόλου του ελληνικού Κράτους, απαιτείται εκτός των άλλων και υλική ενέργεια επί των συμβόλων αυτών. Ως έχει όμως η κατηγορία, τέτοια υλική επενέργεια δεν υφίσταται, άρα δεν τυποποιείται αξιόποινη πράξη.

Περαιτέρω ο Πρόεδρος ρώτησε την Εισαγγελέα και τους διαδίκους αν έχουν ανάγκη να διενεργηθεί συμπληρωματική εξέταση ή να διασαφηνιστεί κάποιο στοιχείο και αφού έλαβε αρνητική απάντηση, κήρυξε τη λήξη της αποδεικτικής διαδικασίας. Η Εισαγγελέας, στην οποία δόθηκε ο λόγος, αφού ανέπτυξε την κατηγορία, πρότεινε να γίνει δεκτή η έφεση κατά το τυπικό της μέρος και να κηρυχθεί ο κατηγορούμενος αθώος.

Ο συνήγορος του κατηγορουμένου αφού έλαβε το λόγο, ανέπτυξε την υπεράσπιση και ζήτησε την αθώωση του πελάτη του. Ο κατηγορούμενος ρωτήθηκε από τον

Πρόεδρο αν έχει να προσθέσει οτιδήποτε για την υπεράσπισή του και απάντησε αρνητικά.

Κατόπιν τούτων ο Πρόεδρος κήρυξε το πέρας της συζητήσεως.

Το Δικαστήριο στη συνέχεια, σε μυστική διάσκεψη με την παρουσία και της Γραμματέα του και ο Πρόεδρός του δημοσίευσε σε δημόσια συνεδρίασή του την 103718/01 απόφασή του που έχει ως εξής :

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΟ

Η έφεση έχει ασκηθεί σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις και είναι εμπρόθεσμη. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή κατά το τυπικό της μέρος και να εξετασθεί η υπόθεση κατ' ουσίαν.

Από την αποδεικτική διαδικασία και τα έγγραφα των οποίων έγινε η ανάγνωση στο ακροατήριο, καθώς και από τις καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας και υπερασπίσεως, που εξετάστηκαν νομότυπα στο ακροατήριο, σε συνδυασμό με την απολογία του κατηγορουμένου και την εν γένει συζήτηση της υποθέσεως, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα περιστατικά : ο κατηγορούμενος είναι καλλιτέχνης και στα πλαίσια σατιρικής διαφήμισης θεατρικής παράστασης, που θα πραγματοποιούσε με πρωταγωνιστή τον ίδιο κατά τη χειμερινή περίοδο του έτους 2000 επί της λεωφόρου Συγγρού με τον τίτλο «ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ», κατασκεύασε αφίσες από χαρτόνι διαστάσεων 1,10 χ 0,70 m., στις οποίες απεικονίζοταν η ελληνική σημαία στη θέση του σταυρού υπήρχε ένα λευκό σφυροδρέπανο, αναγραφόταν δε επ' αυτής με θαλασσί χρώμα η φράση «ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ», με κόκκινα «ΤΖΙΜΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ» και με μαύρα «ΓΥΑΛΙΝΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΥΓΓΡΟΥ 143» τις αφίσες αυτές ο κατηγορούμενος δια μέσου άγνωστων ατόμων ανύψωσε σε διάφορα σημεία των Αθηνών (διαφημιστικούς χώρους, στύλους, τοίχους, κλπ.) χωρίς να αποβλέπει σε περιφρόνηση του εθνικού συμβόλου ή σε εκδήλωση μίσους προς αυτό, αλλά αποκλειστικά σε σατιρική διαφήμιση του θεατρικού του έργου. Περαιτέρω, οι παραπάνω αφίσες, στις οποίες υπήρχαν οι παραπάνω ενδείξεις και φράσεις δεν δύνανται να στοιχειοθετήσουν την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος του άρθρου 181 του Π.Κ, δεδομένου ότι για να έχει την ιδιότητα της «σημαίας» ως συμβόλου του ελληνικού κράτους η κάθε επί μέρους σημαία, πρέπει να έχει το καθιερωμένο σχήμα, χρώμα και ύλη, να έχει δηλαδή τη νόμιμη εμφάνιση με τις νόμιμες παραλλαγές τους (στρατιωτικές σημαίες νομοθετικά κατοχυρωμένες) ή έστω να παραλλάσσουν ανεπαίσθητα (βλ. Ι. Μανωλεδάκη επί του έργου «Συστηματική ερμηνεία του Π.Κ», Ν. Ανδρουλάκη αρ. 181 αριθμός 4 και επόμενα). Απαιτείται δηλαδή επενέργεια του δράστη περιφρονητική ή εκδηλωτική μίσους στο έχον τη νόμιμη εμφάνιση ή με ανεπαίσθητη παραλλαγή εθνικό σύμβολο. Για το λόγο αυτό άλλωστε δεν προστατεύονται στο παραπάνω άρθρο χάρτινες ή πλαστικές σημαιοούλες κολλημένες σε αθλητικά ενδύματα κλπ. Δε στοιχειοθετείται συνεπώς αντικειμενικά κι υποκειμενικά η πρώτη πράξη και πρέπει ο κατηγορούμενος να κηρυχθεί αθώος. Επίσης, πρέπει να κηρυχθεί αθώος και της δεύτερης πράξης, γιατί δεν αποδείχθηκε ότι έπεισε με πειθώ και φορτικότητα άγνωστα άτομα να αναρτήσουν τις αφίσες σε σημεία που απαγορεύεται και χωρίς τα προβλεπόμενα πλαίσια.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ παρόντος του κατηγορουμένου Δημητρίου Πανούση του Θεοδώρου ΔΕΧΕΤΑΙ την έφεση, που ασκήθηκε την 23/10/2000

με αριθμό 18858 κατά της 97362/23/10/2000 αποφάσεως του μονομελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών

ΚΗΡΥΣΣΕΙ αυτόν αθών του ότι :

Στην Αθήνα, στις 19/10/2000 :

Α) Για να εκδηλώσει περιφρόνηση παραμόρφωσε την επίσημη σημαία του κράτους και συγκεκριμένα κατασκεύασε και στη συνέχεια ανήρτησε, μέσω αγνώστων ατόμων που προσέλαβε για τον σκοπό αυτό, σε διάφορα σημεία της Αθήνας, αφίσες από χαρτόνι, διαστάσεων 1,10 χ 0,70 μ., στις οποίες απεικονίζεται η ελληνική σημαία με σφυροδρέπανο χρώματος λευκού, στη θέση του σταυρού και αναγράφεται επ' αυτής, με θαλασσί γράμματα, η φράση «ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ», με κόκκινα «ΤΖΙΜΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ» και με μαύρα «ΓΥΑΛΙΝΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΥΓΓΡΟΥ 143», εκδηλώνοντας έτσι περιφρόνηση προς το εν λόγω σύμβολο του Κράτους.

Β) Με πρόθεση προκάλεσε σε άλλους την απόφαση να εκτελέσουν τις άδικες πράξεις των παραβάσεων των άρθρων 2 παρ. 1β, 5 και 7 παρ. 2,3 του νόμου 1491/84 που διέπραξαν και συγκεκριμένα με πειθώ και φορτικότητα και με συνεχείς προτροπές και παραινέσεις έπεισε αγνώστους δράστες να αναρτήσουν τις πιο πάνω διαφημιστικές αφίσες σε στύλους της Δ.Ε.Η και χωρίς τα προβλεπόμενα πλαίσια, αν και αυτό απαγορεύεται.

Γίνεται μνεία ότι μετά από την εξέταση κάθε μάρτυρα και πριν από την έκδοση κάθε απόφασης, δίδονταν ο λόγος κατά σειρά σε όλους τους παράγοντες της δίκης, τελευταία δε πάντα στον κατηγορούμενο.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίστηκε και δημοσιεύτηκε στο ακροατήριό του.

5/12/2001

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Η συγκεκριμένη απόφαση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον διότι μεταφέρει στη δικαστική πρακτική το ζήτημα της ελευθερίας της τέχνης σε συνάρτηση με την προστασία των κρατικών συμβόλων .

Αρχικά λοιπόν, η καταδίκη του συγκεκριμένου καλλιτέχνη από το Αυτόφωρο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών στις 23-10-2000 στηρίχτηκε στην παράβαση της διάταξης του άρθρου 181 Π.Κ περί προσβολής των συμβόλων του ελληνικού Κράτους. Πιο συγκεκριμένα, το δικαστήριο δέχτηκε πως ο καλλιτέχνης παραμόρφωσε την επίσημη σημαία του Κράτους, κατασκευάζοντας μάλιστα και στη συνέχεια αναρτώντας την λόγω αφίσα με σκοπό να εκδηλώσει περιφρόνηση. Επιπλέον, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην απόφαση « με πρόθεση προκάλεσε σε άλλους την απόφαση να εκτελέσουν τις άδικες πράξεις για τις οποίες κατηγορούνται».

Στη συνέχεια, με την απόφαση 103718/01 το Τριμελές Πλημμελειοδικείο έκρινε τελικά αθώο τον κατηγορούμενο αναφέροντας πως στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν στοιχειοθετείται καν η αντικειμενική υπόσταση του άρθρου 181 Π.Κ διότι για την ύπαρξη της ιδιότητας της «σημαίας» ως συμβόλου του ελληνικού κράτους θα πρέπει η κάθε επιμέρους σημαία να έχει τη νόμιμη εμφάνισή της. Επομένως, για την πλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης της διάταξης 181 Π.Κ απαιτείται επενέργεια του δράστη σε α εφόσον δεν σημαία έχουσα τη νόμιμη εμφάνιση ενώ παράλληλα έκρινε αθώο τον καλλιτέχνη και για τη δεύτερη κατηγορία εφόσον δεν αποδείχτηκε ότι με πειθώ και φορτικότητα έπεισε άγνωστα άτομα να αναρτήσουν τις αφίσες σε σημεία που απαγορεύονται και χωρίς τα προβλεπόμενα πλαίσια, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου. Στο σημείο αυτό, βέβαια, θα άξιζε να παραθέσουμε τους ισχυρισμούς του κατηγορουμένου ενώπιον του Ε΄ Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθήνας αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 20 Π.Κ σύμφωνα με το οποίο ο άδικος χαρακτήρας της πράξης αποκλείεται όταν η πράξη αυτή αποτελεί ενάσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση καθήκοντος που επιβάλλεται από το νόμο. Έτσι, λοιπόν, βάσει του άρθρου 16 παρ. 1 του Συντάγματος «η τέχνη...είναι ελεύθερη και μάλιστα η ανάπτυξη και προαγωγή της αποτελεί υποχρέωση του κράτους», μπορούμε να δεχτούμε ότι στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για έργο τέχνης και ως προϊόν δημιουργικής έκφρασης της ανθρώπινης φαντασίας δεν υπόκειται ούτε γενικά ούτε συγκεκριμένα στον κρατικό ορισμό ή χαρακτηρισμό .

Στο σημείο αυτό βέβαια θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τη διάσταση μεταξύ των δύο απόψεων που έχουν υποστηριχτεί για το αν η τέχνη είναι απεριόριστη ή υπόκειται στις γενικές οριοθετήσεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε όλα τα συνταγματικά δικαιώματα. Χαρακτηριστικό εξάλλου είναι πως η διάσταση αυτή στη θεωρία αντανακλάται και στη νομολογία .

Οι γενικές αυτές οριοθετήσεις προβλέπονται στα άρθρα 5 παρ. 1 και 25 του Συντάγματος και είναι το Σύνταγμα, τα χρηστά ήθη, η απαγόρευση καταχρηστικής άσκησης και η κοινωνική οριοθέτηση .

Αναλύοντας μεμονωμένα την κάθε μία από τις προαναφερθείσες οριοθετήσεις και εξειδικεύοντας προς τη συγκεκριμένη περίπτωση, θα καταλήγαμε στο συμπέρασμα πως η ανάρτηση της συγκεκριμένης αφίσας βρίσκεται στα όρια που χαράσσει το Σύνταγμα μέσω των οριοθετήσεων, χωρίς, επομένως, να συνιστά παράνομη πράξη ή αφισοκόλληση του εν λόγω καλλιτεχνικού δημιουργήματος.

Καταλήγουμε έτσι στο συμπέρασμα ότι ορθά το δικαστήριο αποφάσισε την αθώωση του κατηγορουμένου.